UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Avthentica, Et Institvtiones

Bartolus

Lugduni, 1567

Obligationibus que ex quali delicto nascun.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96136

Visual Library

ſuũ ego reprobo.dt enim Mart.ꝙ omnes actiones iniuriarũ,
⁊ in int.reſt.anno cõtinuo:ſʒ fallit in actiõe ꝗ metus cauſa: ⁊ in
hoc approbant eũ doctores,ego cõtrariũ,ꝗ omnes actiones re-
gulariter nõ pereũt de anno cõtinuo, ſed pereunt anno vtili.qȯ
probo:nã pretor in omnibus ſuis actionib⁹ faciebat mẽtionẽ de
anno vtili,vt patet j.de perpe.⁊ temp.actiõi.§.j.ergo l.cõuitũ.
3 q̃ loquit de anno ipſius,debes intelligere de anno vtili.†Sʒ di-
cas quomodo formabitur libell⁹ ſup actiõe iniuriarũ,domi.Ro
fredus dicit ꝗ ſic dico cõtra talẽ me paſſum fuiſſe iniuriam, ⁊ ta-
liter iniuriatus eſt mihi ipſe,⁊ qȯ nollẽ per me paſſum fuiſſe iniu-
riã.dominus me⁹ dicit quod ſic non eſt formãdus libellus, ſʒ dʒ
dicere ſic:ꝙ talem iniuriã nollem me paſſum fuiſſe, ſed tãtũdem
me velle amiſiſſe:ſic iurabit ꝑbata iniuria:q2 talia diceret ⁊ iura-
ret ꝙ magis vellet quinque ſolidos de ſuo amiſiſſe,q2 non eſt ca-
dẽ rõ de dãno cõtẽdere ⁊.lucrũ non capere.C.de codi.l.ſi.⁊ C.de
iure delib,l.ſi vaus.§.licẽtiã. Sʒ Rofredus approbat cõtrariũ
ꝙ pauper homo qui nihil habet quẽ in eadẽ iniuria ſibi facta: ⁊
illa ꝙ magis voluit de ſuo amiſiſſe tãtum cũ nihil habet ad hoc
reſpõdet domi.Azo:ꝙ iurabit ꝙ magis vellet de ſuo tantũ ami-
ſiſſe ſi tantũ haberet.Dominus meus dicit quod adhuc eſt libel
lus male formatus,cũ dicitur ꝙ iniuriam nollem.imo mallẽ tã-
tum amiſiſſe.nã dicit lex ꝙ iniuria eſtimatur ſecũdũ tẽpus ⁊ ſta-
tum,in quo erat iniuriã paſſus tẽpore illate iniurie:ergo debent
eſſe verba eſtimationis ad preteritũ,ſic quod iniuriã noluiſſe me
pro tãto paſſum fuiſſe,ſʒ maluiſſe de meo tãtundẽ amiſiſſe. ⁊ hoc
probo.ar.ff.eo iniuriarũ eſtimationẽ.alias enim ſequebatur ab
ſurditas.pone,fuit verberatus canonicus ſimplex,certe tantum
nollet d ſuo amiſiſſe cẽtũ.vel deinde in dimidio ãni fact⁹ ẽ epiſco
pus certe iuraret ꝙ mallet de ſuo amiſiſſe mille,vel ꝓpter obſe-
qui populi ſecundũ libellũ eorum:⁊ ideo ꝙ poſſunt admitti ad
iuramẽtũ,ꝙ reputo abſurdũ,ſed vere lex aliter non ob.ꝙ intelli-
go:quod eſtimatur in iure actio ſecũdũ tempus ⁊ ſtatum, in quo
erat iniuriã paſſus:eſtimaꝛ a iudice:q2 iudex ad hec ſe referre dʒ,
vt referat ſentẽtiã referendo ſe ad id tẽpus, in quo iniuria fuit
facta.nõ tñ probat.l.vnica.vt neceſſe habeat hoc dicere iniuriã
paſſus.Nũc quero an libello ſit faciẽda mẽtio,ꝙ aduerſarius in
iuriãdi hoc fecerit:ſi dico cõtra talem,qȯ ipſe dixerit mihi cõui-
ciatur turpia,vel verberauit iniuriãdi ⁊c. diſtingue, quedã ſunt
facta que habent in ſe preſumptionem iniuriandi,q2 verbero di
ſcipulum,que ſunt indifferentia,que nõ habet in ſe preſumptio-
nẽ iniuriãdi,q2 quis defert barbã in cõtumeliã alterius,vel quia
ruſticus vocat clericũ zonnice ſcire clere: ſed ſit factũ quod ha-
beat i ſe preſumptionẽ iniuriãdi,dico ꝙ nõ eſt neceſſe facere mẽ
tionẽ in libello de modo iniuriãdi:⁊ ſic intelligit. ff.e.l.id ſi ſic fa
ctum tale.ꝙ non habeat in ſe preſumptionẽ vt factũ indifferens
hoc dico ꝙ non eſt neceſſe facere mẽtionẽ in libello de modo in-
iuriãdi,alias ſic.ff ad.l. Aqui.ſʒ ⁊ ſi quicunque.§.fin.ff.locati,
4 ⁊ cõducti.l.cũ q2.§.idem iul.⁊ ff.de iniurijs l.ampla†Sequitur
in litera hic actio diſſimulatione aboletur,dñs Azo intellexit quã
tum veniat diſſimulatio incontinẽti vel ex interuallo,qȯ ſemper
abolet iniuriarũ actionẽ,ſic nouerit in ſentẽtia huius tibi pile⁹,
cuius ſentẽtiã credo veriorẽ:in hac parte dixit quod ſi incõtinẽ-
ti diſſimulet iniuriã paſſus,quod tũc abolet iniuriarũ actionẽ.
ſic loqtur hic ibi ſtatim ⁊c.ſi interuallo vt qui offẽſus eſt ⁊ receſſit
deinde poſt dimidiã anni potauit eum aduerſario, non aboletur
actio iniur iarũ,niſi cõſtet ꝙ iniuriã paſſ⁹ hoc fecerit animo recõ
ciliandi,ac vbi venit ſtatim diſſimulatio, tunc ſiue conſtet de ani
mo recõciliãdi,non tunc aboletur iniuria,hic facit gl. queſtionẽ
pone quod aliquis decedens remittit omnibus malefactoribus,
ſuis nunquid ſi reconualeſcit poterit agere actione iniuriarum:
gloſſ.probat quid ſic:nam donatio cauſa mortis reuocatur per
reconualeſcentiã:ergo eodem modo hoc remiſſo arg.ð. de dona
tioni.§.j.Itẽ gl.videtur facere arg.ꝙ videtur deſtruere omnes
vltimas voluntates.dicit eñ qȯ metus cauſa factũ nõ eſt ratum:
ſʒ fuit facta remiſſio metus cauſa:ergo ⁊c.deinde ſoluit quod in
perpetuum videtur remiſſio facta: ſed ego dico rãcorẽ in perpe
tuum videtur remãſiſſe:⁊ ſic loquitur quoddã factis. Sʒ ego ne
ſcio vbi iacet Jac.patet litera prin.huius tituli.in §.iniuria cõ-
tume.ob.na.Quaſi debitoris gl.tũc qȯ ſi quis ſit meus debitor,
5 ⁊ appello eũ debitorẽ,ꝙ iure appellor,ideo nõ teneor ſibi. †Itẽ
dicit gl.qȯ ſi appello aliquam meretricem,⁊ videtur qȯ ſit mere
trix non teneor iniuriarũ:q2 expediet patere crimina nocentiũ.
Quidã dicebãt cõtrarium,nãque dicit lex,quicquid fecerit quis
cauſa cõtumelie alterius iniurioſum eſt:⁊ ideo tenetur iniuria-
rum actio.ff.de iniurijs itẽ apud Labeo.§.generaliter.⁊ l.eũ q.
ff.de iniu.Quareq2 qȯ ei quis infamet aliquod non tenetur in-
iuriarũ ſi reſpõdet,⁊ dicit qȯ verum eſt,quod qui ſi infamet in iu
re datur libello,⁊ qȯ ſic intelligatur lex illa eſt argu.C.de ſol.li.
l.illa.ego diſtinguo docere quis factum alterius cõtra quẽ ibi ex
quo pacto ille poſſet accuſari ab alio,qui forte ille q vocauit eũ

talem ⁊ verum dicit,nõ poteſt eũ accuſare, ⁊ in hoc caſu dico.qȯ
verum dicens non eſt iniurioſus:q2 expedit reipublice crimina
eſſe nota ⁊ ea puniri.ff.de fideiuſſori.l.ſi a reo.§.id ꝙ vulgo.⁊ ff.
a ad l.Aquiliã.illa ceteris:vt q2 dt vel vocat filiũ ſpuriũ a hoc no.
⁊ verum dicit cũ in nullo detegitur pactum illius.tenetur ſimi
liter in iure ſic.⁊ ſic loquitur.ff.e.apud Labeo.§.gñaliter.Seq
6 tur in rem famili.†Itẽ dico,ſi quis effectauerit filiãfamilias,nã
mater famili.ſumitur pro omni muliere honeſte viuẽte:alibi ſu-
mitur materfamilias ꝓ muliere magne authoritatis vt dicit gl.
ſequitur pretextã gl.exponit vno modo,ſed ego credo qȯ nã in-
tellectus noſtre litere:vnde dic qȯ alicui cõtingebat tẽpus pu-
bertatis,ſolebat ei tradi vna veſtis, que forte dicatur pretexta:
⁊ ideo dicit lex qȯ ille dicitur pretexte:proxi. etate accedere qui
ingreſſus eſt puberem etatem:⁊ ideo dicit hic litera.ꝙ ſi quis at-
tentauerit pretextã,id eſt.puberem habentem ex tunc habitum
non tunc neſcit:vt qui ipſe tenetur ac ſi attentaſſet matrem fami
li.Et hoc vult dicere ⁊ proba.ff.de liber.exhib.l.tertia.

ADDITIO.

a ¶ Vel ſpuriũ.Adde ꝙ iniuria dicitur inferri alicui, qñ dicitur
quod eſt ſpurius ⁊ natus ex monacho ſecundum Bar.in l.tur-
pia.ff.de legatis primo.

¶ De obligationibus que ex quaſi delicto naſcun-
tur.
Rub.

1 ☞ Iudex qui per imperitiam male iudicat,tenetur ex quaſi ma
leficio.
2 Medicus q ſecat infirmũ ⁊ male curat,tenetur ex maleficio: ſʒ
iudex q male iudicat ex quaſi maleficio.⁊ de ratiõe diuerſitatis.
3 Plures qui tenentur ex quaſi maleficio,an teneantur omnes in
ſolidum.
4 Dolus quid,lata culpa ⁊ quid leuis culpa.
5 Seru⁹ cõmunis ſi vterque dominorũ inuadatur ⁊ vterque cla-
mat auxilium,loc⁹ eſt gratificationi,⁊ ſic ſaluabit quẽ voluerit.
6 Dol⁹ quomodo ſe habeat ad culpã,⁊ an vbi eſt dolus ſit culpa.
7 Lata culpa eſt ignorare ꝙ oẽs ſciunt, ⁊ ille eſt in lata culpa qui
licet tãtã diligentiã adhibeat in aliena quãtã in ſua,maior tamẽ
quam exigat communis hominum modus.

SI iudex litem ſuã ⁊c.
1 †Hic dicitur ꝗ iudex q per imperitiã male
iudicat,tenetur quaſi ex maleficio.hic nõ tñ
2 ex maleficio.formo,quaten⁹†vn⁹ medic⁹ q
ſecat infirmos ⁊ qui male curat, ⁊ p imperi
tiã tenet ex maleficio.nã l.Aquil.tenet,vt p-
batur.ff.ad l.Aquiliã.qua actio.ſcʒ.l.aqui.
§.imperitiã.quare ſimiliter iudex qui male iudicat p imperitiã
nõ tenet ex vero maleficio.Ad hoc reſpõdet dñs Azo,⁊ dicit ſtare
põt,⁊ int maleficia numerari,ſʒ iudicare nõ:nã q2 ſec⁹.ſʒ certe i-
ſta rõ nõ valet vnã feſtucã: q2 ſecare nõ eſt maleficiũ. ſʒ male ſe-
care eſt maleficiũ:certe ſimiliter male iudicare eſt maleficiũ,vt C.
de pe.iud.q male iudicã.l.j.vnde hoc dicere non eſt verum quia
dices aliter qȯ eſt hic rõ diuerſitatis in iudice cum medico quia
dicit lex medico,quod ambo curãt pro pecunia,ſʒ in iudice non
eſt ſimile.nã medic⁹ eo ipſo qȯ accepit infirmũ ad curãdũ pre-
tendit ſe habere pecuniã ⁊ ſic in periculo decipiunt homines: ⁊
a ideo tenetur a ex vero maleficio, ſʒ iudex prodeſt eo ipſo quod iu
dex nec pecuniã recipit:ſi per imperitiã male iudicat tenetur ex
quaſi maleficio vero.Predicta ꝓbãtur ð officio preſi.l.illicitas.
§.ad hoc.ff.de iudici.l.cã.⁊ authẽ.de iudici. l.j. vel aliter iudex
inuitus eligitur alij volũtarij veniũt ad officiũ,imo coniurãt cõ-
tinue vt vocentur:ideo nocent,id eſt,creãt res.vnde rarius agi-
tur cũ iudice,cui neceſſitas imponitur ꝙ cum medico,qui volũ-
tarie.hic preſumitur argu.C.de negotijs geſtis l.tutor.⁊ ff.qui
ſatiſda.cog.l.fideiuſſor.§.neceſſario.caue ad hoc ꝙ dicit gl.ſi.
3 †nã dicit qȯ vbi ſunt plures q tenẽtur ex quaſi maleficio nõ te-
nentur oẽs inſolidũ.vt ff.de his qui deiece.vel effude.l.quidam.
⁊ §.plures.reſpõde: q2 loquitur pluries, exercebat diuiſim nã ſi
cõiunctim inſolidum proſecutus dñs meus materiam meam de
dolo ⁊ culpa ſic.Querendo primo quid ſit dolus.Reſpondet an
tiquorum ſimplicitas doctorum, credens diffinire exemplum
4 †ponendo quod dolus eſt,verbi gratia , cum depoſuiſti rem tuã
apud me,⁊ ego rem tuam dimiſi extra portam,⁊ rem meam re
poſui in domo,hic cui dicit dolum,⁊ ſic credebat diffinire,quid
eſt dolus ⁊ lata culpa:diffiniẽdo ponũt exẽplũ.ecce,tu depoſuiſti
rẽ tuã in domo, poſuiſti rẽ mã in camera res tua eſt diuiſa.certe
dicunt ipſi qȯ eſt lata culpa:leuis culpa eſt,quando poſuiſti rem
tuam in camera , ⁊ meã poſuiſti in area. ecce quid eſt leuis culpa
ſecundum

ſecundum eos:⁊ hoc nihil.eſt,nec placuit modernis doctorib⁹
q2 doctores ātiqui nō reſpondent ad interrogata,q̄d ſi dol⁹ ſed
emplificant :vnō lex dicit reprobare poti⁹ quā definire ⁊ ſi nō
dz trahi per exempla,vt in auth.de trie ⁊ ſemiſ.§.cōſideremus
prima eorum reſponſio non eſt generalis:⁊ ideo dicūt doctores
noſtri quod dolus eſt ex negligētia procedēs,que minus adhi-
betur in proprijs quā in alijs.verbi gratia,deponis apud me rē
tuaz cuſtodiēdā,cum negligentia cuſtodio,⁊ meā cū diligētia cuſ
todio:ecce dico ꝙ hic dolus eſt.⁊ ad hoc l.ff.depoſiti.l.qđ nerua
⁊ ff.cōmodati.l.vt certo.§.quod vero.⁊ de admi.tut.l.tutor.§.ij.
ſed certe iſta diffinitio non eſt generalis.dicas ergo ⁊ diffinias
dolū vt lex diffinit.nā dolus eſt caliditas,vt ff.đ dolo,l.j.Itē di
co ꝙ hec diffinitio doc.nō eſt bona,nā pōt eſſe qđ ego non habeā
tātā diligētiā in rē aliquā,quā in meā,tamē non ſum in dolo,imo
qđ plus eſt natura in aliqua culpa,nā pone tu depoſuiſti penes
me digeſtum tuū.ego ſimiliter habeo digeſtū meū in quo corrigē
do adhibeo omnem diligentiā quā poſſuz:⁊ econtra,in tuo ſolā
literā non appono:nunquid ſum in dolo: abſit.Item poteſt eſſe
qđ rē meā ſoluo,tua amittitur ⁊ tamen nō ſum in dolo nec in cul
pa,verbi gratia:incendium oritur,volo ⁊ propoſitum habeo ſal
uare res tuas eque bene ſicut meas deportare meas facio
ex domu ad locum ſecurum cumbis longe eſt a domo:deinde
venit vētus vehemētior:āteq̄uā apprehēdere poſſū,tuas, ignis
vehemēti⁹ venit,cōburit res tuas,aliter ſicut meas bene ſaluaſ
ſe:certe dico,ꝙ nō ſū in dolo nec in culpa:vt ff.ad l.Rh.q accu.
§.in eodē.Itē poſſet eſſe qđ eandē diligētiā haberem in tua quā
in mea.⁊ tamen eſſem in dolo,verbi gratia,ignis:eſt in ciuitate,
ego dico certe.ego volo permittere rem depoſitā ⁊ etiā meā rē,
vna cum depoſita propter hoc permittit perire rem meā vt de
poſita per ea.certe dico quod ſum in dolo,vnde reſtringit hic ꝙ
dicunt doctores,qđ minor diligentia inducit dolum.veruz eſt
ad quod tenentur,nam natura Zctus depoſitarius ⁊ hoc eſt cuſ
todia:ergo dz intelligi.ff.depoſit.l.quod nerua,ſed pone:⁊ in
cuſtodia depoſuiſti penes me digeſtum tuum quod valet decem
habebā digeſtuz qđ bene valebat viginti,certe in caſu iſto tene-
or adhibere tātū diligētiā in tuo,quam in meo,qđ probo poſitio
qđ digeſtū tuū eſſe meum:non tantā diligētiā adhiberem in vili
quantā in preſioſo:q2 vbi maius periculū,ibi cautius eſt agen-
dum:vt ff de Lar.edic.l.iiij.§.ſi qs.⁊ qđ ſufficiat in re aliena ad
hibere tantā fidem ⁊ diligētiā in cuſtodiendo quātaz adhiberē
ſi eſſet mea,ſi eſſē diligentior probatur.ff.commodat.l.in reb⁹
in prin.ff.de ſolu.l.iiij.⁊ ff.de perſona.l.qui ſaluandorum.Itez
addo debere tantā diligentiam preſtare in re depoſita ſicut in p
pria,ſecundū rerū qualitatē.verbi gratia.tu deponis penes me
equū ego nullū habeo,ſed librū meū pono in camera mea:vel in
arca:vis tu dicere ſimiliter quod equum ponā in arca certe dico
qđ nō exigitur,ſed ſufficit eū poni in ſtabulo:vnde diligētiā quā
exigit qualitas rerū debeo preſtare,ſed pone qđ res alienā ſit
eque ſicut mea,⁊ cōtingit icendiū ita quod vtrunq; rez meā ⁊ ali
enā nō poſſū ſaluare:vnam quam bene ſaluabo:videtur qđ alt
enā,debeam ſaluare,arg.ff.commo.l.ſi certo.§.ꝙ no.ff.đ admi.
tut.l.tutor ſecundo.Quid ergo dicemus:ego dico qđ hic ē lo-
cus cui velimus gratificare ⁊ ſuum conſilium vt mihimet grati
ficer.cam ordinata charitas incipit a ſeipſo.⁊ quod ſit hec grati
ficatio probo.per l.ecce.†Quidam erat ſeruus communis duo
rū ſeruu⁹ dominū tenetur ſaluare in omni periculo equaliter ita
cōtingit qđ vterq; dominorū ſimul innaditur ita qđ qlibet cla-
mat auxiliū quē ſaluabit ſeruus cū vtrūq; ſaluare nō poſſit certe
6 reſpondetur qđ quē voluerit:⁊ ſic tenent oēs.Scđo quero quo-
modo ſe hz dolus ad culpam nūquid vbi eſt dolus eſt culpa:Et
ex hoc patebit ſolutio queſtionis quam vidi de facto q̄dam bur-
genſis fideiuſſor ſcholaribus pro quodam ſeruiēte obligauit ſe
ad damnū,qđ eis cōtingeret,⁊ ex culpa ſeruiēs quandam rē ſur
ripuit:agūt ſcholares ꝯ burgenſem pro furto cōmiſſo burgēſis
excipit quod ipſe nō tenetur ſcholaribus ꝓ ipſo nam furtū nō
committitur ſine dolo:vt ī.de furtis.§.placuerit,⁊ ipſe burgen-
ſis aſtrinxit ſed ad culpam ſeruientis nō ad dolo:⁊ ideo de furto
cōmiſſo ab eo nō tenetur.Dicas ergo qđ idem ſit dolus ⁊ culpa
dicunt qđ non:q2 ex opinione diſtinguunt dolus ⁊ culpa.ego di-
co quod burgēſis tenetur de dolo ſeruientis argu.ff.de minori
bus.l.ex cauſa.§.ſi mulier,vbi ſumitur dolus ꝓ culpa vnde ego
dico quod dolus eſt latior culpa.vnde ſicut verū ē qđ latior.cul
pa eſt culpa ſecundū hoc verū qđ dolus eſt culpa,quod ita de la
tiori culpa ꝓbatur.ff.depoſiti.l.quod Nerua,in prin.ff.de ver
7 borū ſignificationibus.l.magna negotia.†Tertio quero q̄d ſit
lata culpa.dicūt doc.quod lata culpa eſt negligētia maior quaz
exiſtat cōmunis modus hominum,hoc eſt qui ignorat illud qđ
omnes ſciūt,vnde ille eſt in lata culpa qui quamuis tantam dili-
gentiam adhibeat i aliena quantam i ſua minorē tñ adhibet quā
exigat cōmunis modus hominū ipſi in ducunt legē.ff.depoſiti
l.qđ Nerua.ff.de verbo.ſignific.late culpe.ff.de tributo.l.ſed
ſi pup.§.pſcribere.ſed certe doct.attētāt id diffinire,ꝙ eſt impoſ
ſibile diffinire.nā ſicut eſt īpoſſibile diffiniri q̄d ſit mora.ff.de v-
ſuris.l.mora.ita impoſſibile eſt ēt diffiniri latā culpā.tñ ſi intelli
ligas verba doctoris,ille etiā eſt in lata culpa q ignorat,qđ om-
nes ſciunt:intelligas ſi habet eādem cauſam ſciendi cū alijs,ꝙ
enim ſi dum ſit bānum regis corā ruſticis,⁊ ego eſſem in camera,
nunquid diceres me eſſe in lata culpa ſi ignorē bannū,ꝙ omnes
ruſtici ſciūt:abſit.ego intelligo de eo qui habet eandē cauſā ſciē
di cū alijs:⁊ ſic intelligit.ff.de iur.⁊ fac.ign.l.ij.§.ſed facit.ff.de
decre.ab ordi.fa.l.fi.dicas q̄modo pones medicū ignorātis eſ-
ſe in lata culpa,cū ⁊ ſi.ignoraret totā phyſicam,non eſſet adhuc
ignorans vel negligēs vltra communem modum hominū.nam
bene ſcitis qđ homines phyſicā ignorāt cōmuniter ergo ignorā
do qđ cōmuniter alij homines ignorāt,nō eſt adhuc in lata cul-
pa,cuius tñ contrariū dicit lex quod eſt in culpa.ff.de offi.preſi.
l.illicitas.§.ſic vbi:ſed tu dic quod vn⁹ cōſtituetur in lata culpa.
ſed veruz ꝙ dicitur quod lata culpa eſt ignorare,quod oēs ſciūt,
omnes intelligūtur qui ſunt eiuſdez cōditionis:ſub qua celebra-
tus eſt cōtractus:vt q2 forte ſecum cōuētus vt ſanet egrotātem,
⁊ ipſe medicus ignoret illud quod omnis modus medicorum
ſciret ⁊ cognoſcere,⁊ ꝙ medicus qui ignorat artē ſit in culpa,ꝓ
batur ꝑ legē.ff.quidā accepit animalia de paſcēda,deide neſcit
paſcere:certe dicit lex quod ille talis eſt in culpa,nā cū predixiſ
ſet artem,ſi tamē ignoret,in culpa eſt.ſic ⁊ hic arg.loca.l.ſi quis
domū.§.ſi quis vinculos.alias incipit Celſus.ad hoc facit lex q̄
diſtinguit in certo cū aliquo,inuito tamē extraneo:an vt cū ar-
tifice.ff.rem ra.hab.⁊ ita de facto.§.nutritur.Hoc viſo q̄ro quo
modo ſe habet lata culpa ad dolū:vt ſimile ad ſuū ſimile:⁊ ſic nō
eſt idē lata culpa ⁊ dol⁹:q2 nihil eſt illud cui eſt ſimile:vt ff.ſi mēſ
ſal.modo.dix.l.j.§.hec actio.Itez q2 nihil eſt id ꝓprie ꝙ eſt ſi
fide iuſſor:vt ecōtrario videtur,ꝙ lata culpa ſit dol⁹ pſumptus
⁊ hoc dicit Azo.C.depoſi.in ſumma.⁊ hoc probo hic per legē.nā
dicit lata culpa eſt quod videtur de hoc eſt dol⁹ preſumpt⁹:vt ꝓ
batur.ff.de fideiuſſo.

ADDITIO.

a ¶ Ideo tenet.Adde quod medic⁹ negligēs in arte ſua dicitur
in lata culpa.Bar.in l.ꝙ Nerua.ff.depo.⁊ nūquid medico q cu
rauit podagrā.ſi poſtea redit debeatur ſalariū:vide per eundem
in l.marit⁹.ff.loca.adde quod not.Bar.i l.Archiatri.ꝑ illū tex.
C.đ profeſ.⁊ med.lib.x.nā ibi tex.quem etiam not.Bar.quod
medici non debent habere ſalarium,niſi quando eſt ſenatus ſfir
mus.per hoc nota quod aduocati non debent habere ſalariū li-
te durante,⁊ quid in procuratore nuncio ⁊ alijs,vide do.Iaſo.in
l.diez functo.ver.quid autem in aduocato.ff.de offi.aſſeſ.

De actionibus. Rubr.

1 ¶ Differentia interdictorum ad actionem an ſit.
2 Interdictum nihil aliud eſt quam actio pretoria.
3 Libellus eſt ſcriptura breuis continens intentionem actoris ⁊
accuſatoris:habet ⁊ alias ſignificationes.
4 Libellus datur arbitro.
5 Libellus quando detur
6 Libellus debet dari ab actore in cauſa ciuili vel accuſatore in
cauſa criminali,in duplicibus iudicijs vterque dat libellum.
7 Libellus cui detur.
Conſuetudo eſt optima legum interpres.
8 Libellus an requirat inſertionem cauſe.
9 In libello non requiritur quod exprimatur nomen actionis.

SUpereſt vt de actioni-
bus loquamur,⁊c.Queritur an actio ſi idē
olim ⁊ hodie,videtur quod ſic:q2 đ iu
re antiq.ff.diffinit vt hic,⁊ ff.de actio.⁊ oblig.l.ni
hil aliud.gl.vult dicere ꝙ olim erat formula,ſed
hodie formula ſublata eſt:vt C.đ for.i ꝑ actio.ſub.l.j.⁊ ij.verum
eſt ꝙ ꝑ Coſtātiū ſublata eſt formula:vt C.đ formul.l.ſi ſeru⁹ na-
uē.vnde formula antiq̄ ſublata eſt:ſed no.q2 ⁊ hodie actio eſſet
formula:vnde lz ſub forma illa ſub q̄ antiq̄t⁹ mouebat actio,ſit
ſublata,tñ ⁊ hodie ſub certa forma hz proponi vnde†q ineptā
1 ſeu inepte propoſuerūt actionē debēt ſuccūbere cauſa,vt ff.mēſ.
ſal.mo.dix.l.j.Quero poſtea q̄ ſit differētia īterdictoꝝ ad actiōē
dicit gl.interdicta formantur in pſonis duorū.vñ illū deieciſti ſi
bi reſtituas.ſed actiones in perſonis omniū de eo qđ commoda-
uit aliquis,iudicium dabo.iſta differentia eſt verborum non re-
rū,vnde non valet.Item inuenio interdicta informata in pſona